

Написання прізвищ прикметникового походження

/6 кл/

Підготувала: Гнатовська Р.М.,
вчитель української мови ЗОШ №36

Мовознавча розминка

Пригадайте, яку частину мови ви вивчали на минулому уроці?

Назвіть граматичні ознаки прикметника.

Яка частина мови називається прикметником?

Яка синтаксична роль прикметників?

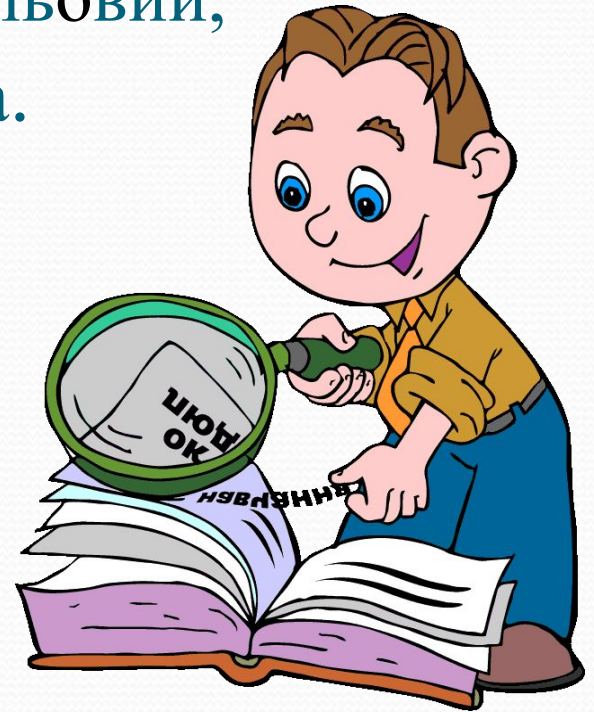
Орфографічна п'ятихвилинка. Записати
вставити пропущену літеру.

Березн..вий, вітр..вий, бой..вий, Андрі..в, Ігор..в,
Шевченк..ве, сторож..ва, овоч..вий, сутт..вий, грош..
вий, груш..вий, ді..вий, стиль..вий, значенн..вий,
ситц..вий, кобзар..ва.

Перевір себе

Березневий, вітровий, бойовий, Андріїв, Ігорів,
Шевченкове, сторожова, овочевий, суттєвий,
грошовий, грушевий, дієвий, стильовий,
значеннєвий, ситцевий, кобзарєва.

Мета:

- познайомитися зі способами творення прізвищ;
- навчитися визначати походження прізвищ;
- уміти правильно вживати їх в усному і писемному мовленні;
- вчитися робити висновки;
- вчитися працювати в малих групах і допомагати товаришам.

● Завдання

- з'ясувати способи творення прізвищ;
- від якої частини мови утворені;
- походження (від чого походить)

Прізвище — мелодія віків, у котру вплелися
перекази й легенди,

● розповіді й казки про добрих чарівників.

● А. Коваль

Творче дослідження

Прочитати текст. Визначити його основну думку. З'ясувати стилістичну належність висловлювання.

Оскільки назви населених пунктів (особливо сіл) повторюються, а до того ж мають по кілька близьких варіантів найменування, установити точно, від назви якого саме населеного пункту утворене прізвище, буває важко, а то й неможливо: Заболотний — село Заболоть у Волинській і Житомирській областях, Заболото у Волинській і Львівській, Заболоття у Волинській, Закарпатській, Львівській, Рівненській, Чернігівській областях. Завадський — від Завада, Завадів, Завадівка. Цих назв населених пунктів є в Україні — 23, у Польщі, Словаччині (походять від слова завада — перешкода на дорозі). Прізвище Коцюбинський могло походити від назв сіл Коцюбинці й Коцюбинчики; Вербицький — від назв сіл Верба, Верби, Вербичі. Отже, установити щось точно без додаткових відомостей про конкретну родину важко, навіть якщо це прізвище Варшавський або Білостоцький, бо, крім загальновідомих міст з такими назвами, існують ще села й хутори в Польщі та в Україні (А. Коваль).

Дослідити походження вашого прізвища.

Воно походить: а) від імені; б) від географічної назви; в) від роду діяльності (назви професії);

г) від назви предмета, ознаки, явища та ін.

Розподільна робота

Розподілити прізвища учнів вашого класу на дві групи:

1) прізвища іменникового типу; 2) прізвища прикметникового типу.

Дослідження-порівняння

Порівняти відмінювання прізвищ прикметникового типу з відмінюванням прикметників. Зробити висновок.

Н. Зелений шарф

Р. Зеленого шарфа

Д. Зеленому шарфу

З. Зелений шарф

О. Зеленим шарфом

М. (на) зеленому(зеленім) шарфі

Н. Дмитро Качуровський

Р. Дмитра Качуровського

Д. Дмитру Качуровському

З. Дмитра Качуровського

О. митром Качуровським

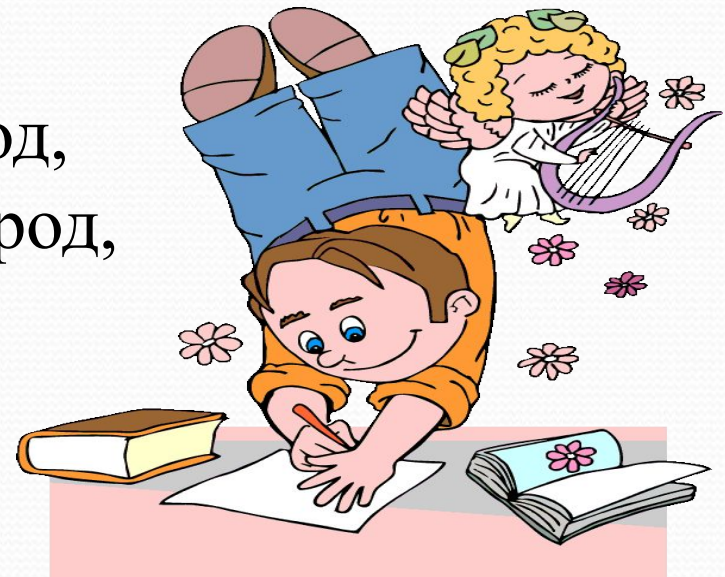
М. (при) Дмитрові Качуровському

Творче конструювання

Від поданих слів утворити прізвища прикметникового типу. За допомогою суфіксів -ов(-ев, -єв), -ськ.

1) Агафон, Андрій, Роман, Володимир, Гурій, Дмитро, Ярмолай, Ігнатій, Карпо, Клим, Корній, Лавро, Леон, Назар.

2) Острів, доля, чайка, Китайгород, Завада, Новгород, коваль, Миргород, груша, глина, качур.

Перевір себе. Зроби висновок

1) Агафонов, Андрієв, Романов, Володимиров, Гурієв, Дмитров, Ярмолаєв, Ігнатієв, Карпов, Климов, Корнієв, Лавров, Леонов, Назаров.

2) Островський, Дольський, Чайковський, Китайгородський, Завадський, Новгородський, Ковальський, Миргородський, Грушевський, Глинський, Качуровський.

- **Робота з текстом (усно). Прочитати, визначити тему та основну думку.**
- **Назвати прізвища прикметникового походження.**
- I – група.
- Марійка Макарова захищала від фашистів Київ у складі 316-ї стрілецької дивізії, якою командував генерал-майор Панфілов. Григорій Нечаєв разом із братом Віктором був вихованцем 895-го артилерійського полку.
- II – група.
- Дмитро Євтеєв з п'ятнадцяти років служив зв'язківцем 302-го артилерійського полку і нагороджений трьома орденами слави та медаллю «за відвагу». Марійка Кожевникова пішла на фронт у п'ятнадцять років, і була санінструктором 50-ї армії.
- III – група
- Єфанов Володя народився в Слов'янську на фронті був шевцем, а потім зв'язковим штабу. Вітя Роменський воював у складі стрілецьких полків, а згодом в окремому саперному батальйоні.

- “ Я перекладач”

- Соловьев, Воробьев, Бугаев, Муравьев, Окаемов, Пленкин, Буренкин, Семенкин, Артемкин, Королев, Новоселов, Семеркин, Теркин, Веревкин, Алферова

● Перевір себе. Зроби висновок

- Соловйов, Воробйов, Бугайов, Муравйов, Окайомов, Пльонкін, Бурьонкін, Семьонкін, Артjomкін, Корольов, Новосьолов, Семьоркін, Тьоркін, Верьовкін, Алфьорова

«Мозковий штурм»

Як пишуться
прізвища на
– ів?

Як
змінюються
російські
прізвища?

До якої
частини мови
належать
прізвища?

На які групи
поділяються
прізвища за
походженням?

Як
провідміню-
ються
прізвища
твердої
групи?

Як
провідміню-
ються
прізвища
м'якої
групи?

Домашнє завдання:

- Опрацювати правила (ст.184 – 186).
- Вправа 441.
- * Вправа 446